

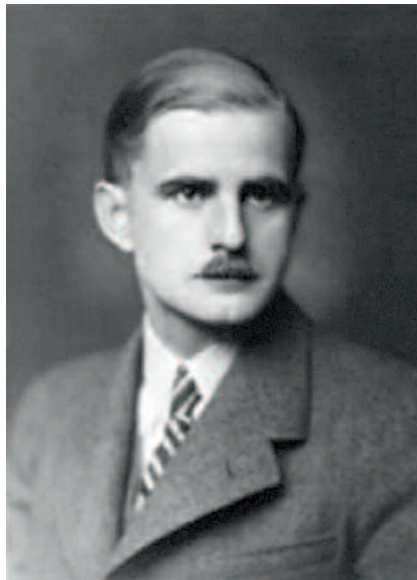
Littlejohnův adaptér

Speciální zařízení s anglickým názvem Littlejohnův adaptér, využívané v období druhé světové války britskou armádou, má s Československou republikou spojitost větší, než by se na první pohled mohlo zdát. Překladem pojmenování Littlejohn do češtiny – malý Jan – se dostáváme ke jménu, které tvořilo část názvu motocyklů Jawa, ale také ke jménu, které se stalo jedním z pilířů československého zbrojařského průmyslu 20. a 30. let minulého století, ke jménu Janeček.

Pokud chceme poodkrýt tajemství historie Littlejohnova adaptéru, musíme se vrátit až ke kořenům vzniku Zbrojovky Ing. František Janeček. Se vznikem mladého československého státu v roce 1918 naléhavě vyvstala potřeba zajistit státní suverenitu na politickém a rovněž zabezpečit hranici mladého státu v rovině praktické. Jinak řečeno, vytvořit bojeschopnou armádu, kterou má každý stát, chce-li být ve světovém měřítku suverénním prvkem. V té době šlo i o zajištění neklidných hranic se sousedním Polskem v oblasti Těšínska a především jižní hranici Slovenska proti Maďarům, zjevně nespokojeným s poválečným uspořádáním.

Každá armáda potřebuje výzbroj, a proto československý stát vital schopné průmyslníky, kteří byli připraveni pustit se do podnikání v oblasti zbrojní výroby. Takový Ing. František Janeček určitě byl. Velmi úspěšně se podílel na výrobě ručního granátu vz. 21 svojí konstrukce, což byl až do poloviny třicátých let standardní ruční granát čs. armády. Záhy nato se mu podařilo přestavět nejpočetnější těžký kulomet čs. armády systému Schwarzlose na ráži 7,92 mm Mauser a ujal se rekonstrukce 4987 zbraní uložených ve zbrojních skladech. Mimo to vyrobil na zakázku MNO další sérii 2253 zcela nových kulometů vz. 24.

Po splnění armádních dodávek se Ing. Janeček poohlížel po další produkci. Lukrativní, ale – jak se ukázalo u kulometů vz. 24 – ne vždy jisté armádní zakázky přinesly zisk, ale ne trvalou jistotu. Proto se Janeček rozhodl orientovat se ve své zbrojovce na civilní produkci. Nejprve zvažoval výrobu šicích strojů, ale na naléhání syna Františka Karla, který se již v té době podílel na řízení továrny, zvítězila orientace na automobilový

Ing. František Karel Janeček

a motocyklový průmysl. Přesto se i nadále projevovala Janečkova vášeň pro zbraně a vývoj v oblasti zbrojní techniky nikdy neopustil.

Ve druhé polovině 30. let začala čs. armáda usilovně hledat vhodný protitankový prostředek pro rotu prvního sledu. Do výzbroje se sice dostaly kvalitní protitankové kanony ráže 37 mm, které však nemohly krýt spolehlivě všechny úseky fronty a hrozilo nebezpečí, že se jednotky v první linii stanou v boji proti tankům bezmocné. Bylo rozhodnuto pěchotu vyzbrojit prostředkem pohyblivým, schopným doprovázet ji až k prvním liniím – protitankovou puškou.

PROTITANKOVÁ PUŠKA

Požadavky na novou zbraň vhodnou k boji proti tankům formuloval Vojenský technický a letecký ústav (dále VTLÚ) v polovině prosince 1935, kdy probíha-

ly zkoušky samonabíjecích pušek v Plaveckém Podhradí na Slovensku. Zbraň měla mít (polo)automatickou funkci a zásobník na tři až pět ran. Střelivo mělo být průbojné, podle možnosti ráže 15 mm s takovou energií střely, aby na 300 metrů prostřelila pancíř z cementované oceli tloušťky 16 mm. S těmito základními technickými požadavky oslovila vojenská správa všechny tři zúčastněné zbrojovky – Zbrojovku Brno, Českou zbrojovku ze Strakonice a zbrojovku Ing. Františka Janečka.

Armáda se intenzivně zajímala i o nové podněty v zahraničí. V květnu 1936 se hlavní štáb zabýval informacemi o zkouškách protitankové zbraně G-ultra, která měla být údajně schopná na vzdálenost 600 metrů prorazit 32mm pancíř. Pod označením G-ultra se skrýval takzvaný princip Gerlich, vynález konstruktéra H. T. Gerlicha spočívající v dosažení vyšších ústových rychlostí střely, která přizpůsobovala svůj průřez průletem v kónicky vrтанé hlavni. Při její deformaci docházelo ke změně průřezového zatížení, které bylo výhodnější z hlediska vnější balistiky. V praxi to znamenalo, že střela opatřená deformovatelným pouzdem z tvárného materiálu na tvrdém jádru změnila průchodem v kónicky vrтанé hlavni svůj průřez z většího na menší. Přitom neztratila mnoho ze své rychlosti, zato se snížil odpor vzduchu. Aby průbojnost střely byla dostatečná a zároveň se dosáhlo velkého doštelu, musela po opuštění hlavně dosáhnout rychlosti alespoň 1200 ms⁻¹.

Oddělení pěchoty, kterému byla informace hlavního štábu postoupena, projevilo eminentní zájem na získání takové zbraně, a to i za značnějších finančních nákladů. Naopak skeptický postoj ke Gerlichovu principu zaujal